

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра психології  
НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА  
«ОСНОВИ ПСИХОПАТОЛОГІЇ»

**Опорний конспект лекцій дисципліни «Основи психопатології»**

Лекція 1.

**«Предмет, завдання, методи, зміст дисципліни «Основи психопатології» та її взаємозв'язок з іншими дисциплінами»**

- Визначення поняття психопатології.
- Об'єкт, предмет та методи дослідження в психопатології.
- Спільне та відмінне у психопатології та патопсихології.
- Поняття про адаптивну та дезадаптивну поведінку.
- Психіатрична діагностика.
- Первинна психіатрична бесіда.
- Патопсихологічне обстеження.

Ключеві слова:

- психопатологія, патопсихологія, клінічна психологія, психічні розлади, адаптивна та дезадаптивна поведінка, клінічний нагляд, бесіда, психопатологічне дослідження, психіатрична діагностика, первинна психіатрична бесіда, патопсихологічне дослідження.

Питання до самоконтролю:

- Охарактеризуйте взаємозв'язки психопатології та патопсихології з іншими дисциплінами.
- Назвіть сучасне тлумачення предмету клінічна психологія.
- Охарактеризуйте подібності та відмінності між психопатологією та клінічної психологією.
- Опишіть алгоритм проведення патопсихологічного дослідження.
- Охарактеризуйте психокорекційний напрям досліджень у патопсихології.

## Лекція 2.

### **«Клінічні вияви психічної норми та патології»**

- Поняття норми та патології в психіатрії та патофизиології.
- Поняття здоров'я та патології згідно визначень ВООЗ.
- Психічне здоров'я та його критерії за ВООЗ.
- Підходи до визначення психічної норми та патології: статистичний, адаптаційний, психопатологічний, гуманістичний, культурально-релятивістичний.
- Рівні психічного здоров'я за Семичевим.
- Класифікація психічних розладів за МКХ-10, МКХ-11 та DSM-5.

### Ключеві слова:

- норма, патологія, здоров'я, психічне здоров'я, критерії психічного здоров'я за ВООЗ, підходи до визначення психічної норми, рівні психічного здоров'я за Семичевим, класифікація психічних розладів, МКХ-10, МКХ-11 та DSM-5.

### Питання до самоконтролю:

- Охарактеризуйте поняття норми та патології з точки зору різних психологічних підходів.
- Опишіть поняття норми та патології з погляду різних психологічних шкіл.
- Наведіть порівняльну характеристику відмінностей класифікації психічних розладів за МКХ-10 та МКХ-11.

## Лекція 3.

### **«Епідеміологія та причини психічних розладів, психопатологічні симптоми та синдроми»**

- Причини психічних розладів.
- Поняття симптому та синдрому.
- Основні психопатологічні синдроми.
- Основні принципи диференціації психічних захворювань за К. Яспером.
- Органічні та нейрокогнітивні психічні розлади.
- Органічний амнестичний синдром/амнестичний розлад.
- Вторинні психічні та поведінкові синдроми/інші органічні психічні розлади

### Ключеві слова:

- психічні розлади, невроз, психоз, гострий психоз, хронічний психоз, вторинний психотичний синдром, органічний амнестичний синдром/амнестичний розлад, вторинний афективний синдром, вторинний тривожний синдром, obsесивно-компульсивний розлад, дисоціативний синдром, синдром порушення контролю спонукань, нейрокогнітивний синдром, зміна особистості, кататонічні синдроми.

### Питання до самоконтролю:

- Вкажіть поширеність психічних розладів.
- Охарактеризуйте зниження якості життя внаслідок психічного розладу.
- Опишіть диференціацію психічного захворювання на основі клінічного стану за К. Яспером.
- Опишіть диференціацію психічного захворювання на основі характеру хвороби за К. Яспером.
- Охарактеризуйте картину гострого психозу.
- Опишіть симптоматику хронічного психозу.

### Лекція 4.

#### **«Шизофренії та інші психічні розлади. Афективні, тривожні розлади та розлади особистості»**

- Шизофренії.
- Епідеміологія та коморбідність при шизофренії.
- Симптоматика, перебіг та прогноз шизофренії.
- Психічні розлади: шизотиповий, маревний, шизоафективний та гострі транзиторні психотичні розлади.
- Специфічні розлади особистості: істеричний, нарцистичний, параноїдний, шизоїдний шизотиповий.

### Ключеві слова:

- шизофренія, шизотиповий, маревний, шизоафективний та гострі транзиторні психотичні розлади, істеричний, нарцистичний, параноїдний, шизоїдний шизотиповий

### Питання до самоконтролю:

- Охарактеризуйте депресивні розлади.
- Опишіть біполярні розлади.
- Вкажіть особливості перебігу передменструального дисфоричного розладу.
- Назвіть психічні та поведінкові розлади пов'язані із вагітністю, пологами та післяпологовим періодом.
- Охарактеризуйте панічний розлад та агарофобію, соціальну фобію/соціальний тривожний розлад.

### Лекція 5.

#### **«Розлади пов'язані із вживанням психоактивних речовин та адиктивною поведінкою. Стрес-асоційовані розлади, розлади циклу сон-неспанння, розлади контролю спонукань»**

- Розлади внаслідок вживання алкоголю.
- Розлади внаслідок вживання наркотичних речовин.
- Розлади внаслідок вживання лікарських засобів із психоактивним впливом і без нього.
- Розлади внаслідок вживання тютюну.
- Гостра стресова реакція. Розлад адаптації. Тривалий розлад горя. Посттравматичний стресовий розлад. Ускладнення посттравматичних стресових розладів.
- Дисонмії. Парасонмії: нічні кошмари, нічні жахи, снохожіння та інші парасонмії. Органічні розлади циклу сон-неспанння. Розлади циклу сон-неспанння при соматичних та психічних захворюваннях

### Ключеві слова:

- алкогольний психоз, біла гарячка, алкогольна шизофренія, алкогольний делірій, наркоманія, токсикоманія, нікотинова залежність, гостра стресова реакція, тривалий розлад горя, посттравматичний стресовий синдром, дисонмії, парасонмії.

### Питання до самоконтролю:

- Опишіть, що таке піроманія.
- Вкажіть, що таке kleптоманія.
- Охарактеризуйте компульсивний розлад сексуальної поведінки.
- Опишіть переривчастий вибуховий розлад.
- Вкажіть, що таке оніоманія.
- Наведіть розлади контролю спонукань пов'язані із вживанням психоактивних речовин.

### Лекція 6.

#### **«Лікування психічних захворювань. Психіатрична експертиза та інші правові аспекти»**

- Психофармакотерапія: антидепресанти, нормотиміки (стабілізатори настрою), нейролептики, анксиолітики та гіпнотики, психостимулятори, протидеменційні препарати.
- Невідкладна допомога в психіатрії.
- Специфічні невідкладні стани: суїцидальність; делірій/спутаність свідомості; стани інтоксикації; стани збудження; кататонічні синдроми; гострі реакції на стрес та панічні атаки.
- Психіатрична експертиза та інші правові аспекти. Психосоціальна терапія та реабілітація.

### Ключеві слова:

- антидепресанти, нормотиміки, стабілізатори настрою, нейролептики, анксиолітики, гіпнотики, психостимулятори, протидеменційні препарати, суїцидальність, делірій, панічна атака, психіатрична експертиза, психотерапія, психоаналіз, психоедукація, оцінка дієздатності

### Питання до самоконтролю:

- Охарактеризуйте нефармакологічні терапевтичні підходи до корекції психічних розладів.
- Опишіть методи психотерапії.

- Розкрийте сутність поведінкової та когнітивної терапії.
- Назвіть, що таке психоаналіз та психодинамічні (глибино психологічні) методи.
- Охарактеризуйте в чому полягає суть розмовної психотерапії.
- Вкажіть, що таке психоедукація.
- Опишіть в чому полягає суть примусового утримання та лікування психічно хворих.
- Вкажіть як проводять оцінку дієздатності.

### Література:

1. Психіатрія та психотерапія: інтенсивний курс: 10-е видання / за заг. ред. Клауса Ліба, 2024 р, 596 с. ISBN: 978-617-505-990-6
2. Патопсихологія: практикум: навчальний посібник / Л. М. Клевець, В. І. Хоменко., 2024, 122 с. ISBN: 978-966-337-737-7
3. Патопсихологія: навчальний посібник / Катерина Шкарлатюк, Луцьк-Вежа Друк, 2022, 152 с.
4. Conus P, Kolypczuk P, Dukes R, et al. Psychiatrie : ce qui a changé en 2023 [Psychiatry: what's new in 2023]. *Rev Med Suisse*. 2024; 20(859):269-272. doi:10.53738/REVMED.2024.20.859.269
5. Загальна психопатологія / Карл Ясперс; переклад з німц. Л. О. Акопяна – М.: Колібри, Азбука-Аттікус, 2020, 1056 с. ISBN: 978-5-389-15269-4
6. Rothschild AJ. Psychopharmacology: Back to Basics. *J Clin Psychopharmacol*. 2022;42(1):1-2. doi:10.1097/JCP.0000000000001518
7. Takeda T, Umehara H, Matsumoto Y, Yoshida T, Nakataki M, Numata S. Schizophrenia and cognitive dysfunction. *J Med Invest*. 2024;71(3.4):205-209. doi:10.2152/jmi.71.205
8. Кошова І. В., Литовченко Н. Ф. Психотерапія: навч.-метод. посібн. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022, 113 с
9. Закон України «Про психіатричну допомогу». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>
10. Rothschild AJ. Psychopharmacology: Back to Basics. *J Clin Psychopharmacol*. 2022;42(1):1-2. doi:10.1097/JCP.0000000000001518